

Viite

Asia

Ulkoasiainneuvosto kehitysministerikokoonpanossa 16.5.2019; Suomen tavoitteet

Ulkoasiainneuvosto kehitysministerikokoonpanossa kokoontuu 16.5.2019 Brysselissä. Suomen edustaja kokouksessa ei ole vielä varmistunut. Kokouksen asialistalla ovat tehokas multilateralismi ml. Agenda 2030 -toimeenpano; Sahel; nuorten rooli kehityksessä; sekä lounaskeskustelussa kehitysrahoitusarkkitehtuuri (monivuotinen rahoituskehys, EU:n uusi naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön väline NDICI ja Euroopan kestävän kehityksen rahasto EKKR+).

Tehokas multilateralismi ml. Agenda 2030 –toimeenpano

EU:n tulee edistää tiiviin ja vahvan julistuksen laatimista ja sen hyväksymistä kestävän kehityksen tavoitteiden huippukokouksessa 24.-25.9. Julistuksen tulee pyrkiä nopeuttamaan Agenda 2030 toimeenpanoa sekä asettamaan tavoitteet seuraavan neljän vuoden osalta. EU on pyrittävä edistämään sitä, että SDG-huippukokous onnistuisi lisäämään globaalia tietoisuutta Agenda 2030 toimeenpanon tärkeydestä. Agenda 2030:n ja Pariisin ilmastopimuksen johdonmukainen ja koordinoitu toimeenpano on ratkaisevan tärkeää. EU:n tulee edistää kestävä kehitystä tukevan politiikkajohdonmukaisuuden periaatetta ja huomioida kehitystavoitteet kaikissa sisä- ja ulkopoliitikoissaan, joilla on vaikutusta kehitysmaihin. EU:n tuleviin monivuotisiin maaohjelmiin on järjestelmällisesti integroitava kestävän kehityksen tavoitteet. EU:n kehitysyhteistyön tuloskehikoissa EU:n ja jäsenmaiden on hyödynnettävä SDG-indikaattoreita niin paljon kuin mahdollista, toimeenpanon mahdollisimman tehokkaasti ketään ei jätetä -periaatetta (Leave No-one behind). Tuki YK:n kehitysjärjestelmän reformin onnistuneelle toimeenpanolle on erittäin tärkeää.

Nuorten rooli kehityksessä

Suomi painottaa kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien nuorten, erityisesti kaikkein köyhimpien, tyttöjen ja nuorten naisten sekä vammaisten, voimaantumista ja osallistumista kehitykseen sekä nuorten koulutuksen saatavuuden ja laadun keskeistä merkitystä hauraisissa konteksteissa. Suomi on rahoittanut UNICEFin toimeenpanemaa No Lost Generation -strategiaa yhteensä 16,2MEUR vuodesta 2014. Alueellinen strategia syyrialaislasten koulutusmahdollisuuksien parantamiseksi keskittyy lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemiseen lastensuojelupalveluiden sekä sosiaalietujen kautta sekä opetuksen saatavuuden edistämiseen. Suomi tukee vahvasti YK:n turvallisuusneuvoston Nuoret, rauha ja turvallisuus -päätöslauselmien (2250(2015) ja 2419(2018)) toimeenpanoa. Suomi on ensimmäisenä maailmassa käynnistänyt kansallisen nuoria, rauhaa ja turvallisuutta käsittelevän YKTN päätöslauselman 2250 kansallista toimeenpanoa koskevan toimintaohjelman laatimisen yhteistyössä nuorisjärjestöjen kanssa. Korostamme toimeenpanossa ihmisoikeusnäkökulmaa ja erityisesti nuorten vaikutusmahdollisuuksien lisäämistä.

Sahel

Suomi pitää keskeisenä, että G5-maiden yhteisten joukkojen toimintaa, kapasiteettia ja erityisesti joukkojen toiminnan ihmisoikeusperustaisuutta vahvistetaan. Suomi katsoo, että EU:n tulee painottaa

vakauttamisprosessien inklusiivisuutta sekä huolehtia nuorten ja naisten järjestelmällisestä osallistamisesta. EU:n tulee pyrkiä ehkäisemään konfliktin leviäminen naapurimaihin kuten Burkina Fasoon ja Norsunluurannikolle tukemalla ja vahvistamalla kyseessä olevien maiden omaa kapasiteettia. Suomi pitää tärkeänä, että EU käyttää olemassa olevia rahoitusinstrumentteja tehokkaasti ja koordinoitusti vastatessaan Sahelin alueen moninaisiin kehitys- ja turvallisuushaasteisiin, ml. muuttoliikkeen hallinta. Uusien instrumenttien luomista Sahelin tilanteeseen tulee välttää. EU-toimijoiden tulee vahvistaa eri toimintamuotojen välistä jatkumoa; siviilikriisinhallinta - humanitaarinen apu - jälleenrakennus - kehitysyhteistyö. Suomi pitää tärkeänä, että EU:n ja YK:n yhteistyötä, tiedonvaihtoa ja toiminnan koordinaatiota vahvistetaan.

Kehitysrahoitusarkkitehtuuri (MFF NDICI ja EKKR+)

Suomi suhtautuu myönteisesti tavoitteeseen yksinkertaistaa ulkosuhderahoitusjärjestelmää sekä lisätä sen johdonmukaisuutta ja joustavuutta. Kokonaisrahoitusarkkitehtuuri tulee säilyttää, mukaan lukien Euroopan kehitysrahaston (EKR) budjetisointi ja naapuruusvälineen (ENI) yhdistäminen osaksi asetusta. Suomen kannalta on keskeistä, että rahoitusta suunnataan myös lähialueillemme ja naapurustoon pohjoisessa ja idässä. Suomi on pyrkinyt varmistamaan rahoituksen metsäsektorilla tehtävään kehitysyhteistyöhön, Itämeri- ja arktiselle alueelle, Pohjoiselle ulottuvuudelle sekä Venäjän kanssa tehtävälle rajat ylittävälle yhteistyölle. Suomi tukee maantieteellistä painotusta EU:n naapurustoon, Afrikkaan, vähiten kehittyneisiin ja hauraisiin valtioihin. Tuemme komission ehdotusta integroida Euroopan kestävä kehityksen rahasto (EKKR) ja Euroopan investointipankin (EIP) alla toimiva ulkoisten toimien takuurahasto yhdeksi rahoituskokonaisuudeksi. Suomelle on tärkeää säilyttää avoin arkkitehtuuri ja varmistaa pienten ja keskisuurten rahoituslaitosten osallistumismahdollisuus toimeenpanoon. Tulevaan EKKR+ investointiohjelmaan tulee sisällyttää erillinen Afrikkaan kohdistuva metsäinvestointi-ikkuna. Suomi suhtautuu myönteisesti 'viisaiden ryhmän' työhön ja on valmistautunut järjestämään keskusteluja ryhmän suosituksista omalla puheenjohtajakaudellaan. Suomi valmistautuu viimeistelemään Romanian puheenjohtajuudelta mahdollisesti auki jäävät kysymykset ulkosuhderahoitusasetuksen osalta. Suomen puheenjohtajakauden tavoitteena on aloittaa trilogit Euroopan parlamentin kanssa.

Asialista:

Tehokas multilateralismi ml. Agenda 2030 –toimeenpano	s. 4
Nuorten rooli kehityksessä	s. 8
Sahel	s. 11
Kehitysrahoitusarkkitehtuuri (MFF NDICI ja EKKR+)	s. 15

KEO-90

Johannes Puukki

24.4.2019

Asia

Tehokas multilateralismi ml. Agenda 2030 -toimeenpano

Kokous/tapaaminen

Ulkoasiainneuvosto (kehitysministerikokoonpano)16.5.2019

Asiakirjat

EU Lines to Take

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Johannes Puukki, KEO-90, johannes.puukki@formin.fi, GSM 050 4646181***Mikael Långström, KEO-90, mikael.langstrom@formin.fi, GSM 050 3498352******Hanna-Mari Ahonen, KEO-90 hanna-mari.ahonen@formin.fi, GSM 046 9227679******Johanna Rasimus, KEO-10, johanna.rasimus@formin.fi, GSM 050 5986437***

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

Kehitysministerit määrittelevät poliittisia viestejä kestäväen kehityksen Agenda2030:n toimeenpanosta ja ilmastonmuutokseen vastaamisesta.

2. SUOMEN TAVOITE

- EU:n tulee edistää tiiviin ja vahvan julistuksen laatimista ja sen hyväksymistä kestäväen kehityksen tavoitteiden (Sustainable Development Goals, SDG) huippukokouksessa 24.-25.9. Julistuksen tulee pyrkiä nopeuttamaan Agenda 2030 toimeenpanoa sekä asettamaan tavoitteet seuraavan neljän vuoden osalta. Tärkeää lisäksi, että EU pyrkii edistämään sitä, että SDG-huippukokous onnistuisi lisäämään globaalia tietoisuutta Agenda 2030 toimeenpanon tärkeydestä.
- EU:n tulee tuoda esille synergioita ja kytkentöjä SDG- sekä ilmastohuippukokousten välillä, jotka järjestetään peräkkäisinä päivinä syyskuussa 2019. Agenda 2030:n ja Pariisin ilmastopimuksen johdonmukainen ja koordinoitu toimeenpano on ratkaisevan tärkeää sekä ilmastotavoitteiden että muiden kestäväen kehityksen tavoitteiden saavuttamiselle.
- EU:n tulee edistää kestäväen kehitystä tukevan politiikkajohdonmukaisuuden periaatetta ja huomioida kehitystavoitteet kaikissa sisä- ja ulkopolitiikoissaan, joilla on vaikutusta kehitysmailhin.
- EU:n tuleviin monivuotisiin maaohjelmiin on järjestelmällisesti integroitava kestäväen kehityksen tavoitteet.
- EU:n kehitysyhteistyön tuloskehikoissa EU:n ja jäsenmaiden on hyödynnettävä SDG-indikaattoreita niin paljon kuin mahdollista. Indikaattoritiedot on jaoteltava sukupuolen, iän ja vammaisuuden mukaan niin usein kuin mahdollista, jotta toimeenpantaisiin tehokkaasti ketään ei jätetä -periaatetta (Leave No-one behind).

- Tuki YK:n kehitysjärjestelmän reformin onnistuneelle toimeenpanolle on erittäin tärkeää, jotta YK voi tehokkaammin tukea kehittyvien maiden Agenda 2030 kestävä kehityksen tavoitteiden toimeenpanoa.

3. NEUVOTTELUTILANNE

Vuosi 2019 on ns. kestävä kehityksen supervuosi, kun YK:n korkean tason poliittinen foorumi (High Level Political Forum on Sustainable Development, HLPF) järjestetään heinäkuussa New Yorkissa ministeritasolla ja syyskuussa päämiestasolla YK:n korkean tason viikon yhteydessä. Heinäkuussa järjestettävä kokous on ensisijaisesti YK:n jäsenmaavetoinen ja EU:n rooli kokouksessa on EU:n oma raportointi sisäisestä ja ulkoisesta Agenda 2030 -toimeenpanostaan. EU:n kehityskonsensuksen yhteenvetoraportista laaditaan neuvoston päätelmät, jotka on tarkoitus hyväksyä kesäkuun ulkoasiainneuvostossa. Yleisten asioiden neuvosto hyväksyi omat erilliset Agenda 2030 -päätelmät ”Towards an ever more sustainable Union by 2030” 9.4.2019.

4. TAUSTA

EU ja Agenda 2030

YAN hyväksyi 9.4.2019 Agenda 2030 -päätelmät. Päätelmäneuvottelut käytiin varsin hyvässä hengessä neuvoston Agenda 2030 -työryhmässä, mutta Itävallan ja Unkarin kannat johtivat heikennyksiin päätelmäluonnoksen tekstissä. Päätelmien tarkoituksena on osoittaa uudelle komissiolle, miten EU:n jäsenvaltiot näkevät, että Agenda 2030 tulee toimeenpanna EU:ssa. Suomi peräänkuulutti päätelmien valmistelussa aktiivisempaa keskustelua konkreettisista politiikkakysymyksistä, joiden kautta EU tehokkaimmin edistää kestävä kehitystä.

Päätelmissä tällaisiksi politiikkakysymyksiksi listataan kiertotalouden vahvistaminen, Pariisin ilmastotavoitteiden toimeenpano, luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelu, maatalous- ja ruokajärjestelmän kestävyuden varmistaminen sekä panostukset matalahiilisyteen energian, rakennusten ja liikenteen sektoreilla.

Päätelmissä painotetaan myös sosiaalisen ulottuvuuden huomioimista osallisuuden, yhdenvertaisuuden tasa-arvon sekä reilun siirtymän varmistamiseksi, Euroopan sosiaalisen pilarin mukaisesti. Samalla tulee turvata EU:n yhteisten arvojen – demokratia, oikeusvaltio ja perusoikeudet – säilyminen.

Päätelmissä todetaan että em. politiikkakysymyksiä sekä Agenda2030:n periaatteita tulisi tarkastella EU:n strategisen agendan 2019-2024 valmistelun yhteydessä.

Päätelmissä pyydetään lisäksi komissiota laatimaan kattava toimeenpanostrategia siitä, miten EU toimeenpanee Agenda2030:n tavoitteet.

Agenda 2030 toimeenpanon seuranta globaalisti

Kaikkia valtioita koskevan Agenda 2030:n toimeenpanon globaalien seurannan ja arvioinnin keskiössä on vuosittain kokoontuva, ministeritasoinen YK:n kestävä kehityksen foorumi (HLPF, High Level Political Forum on Sustainable Development). Tähän mennessä jo yli 100 maata on vapaaehtoisesti raportoinut YK:lle Agenda 2030 –toimeenpanostaan. Suomi raportoi YK:lle vuonna 2016 ja seuraavan

kerran vuonna 2020. Vuonna 2019 HLPF järjestetään heinäkuun lisäksi myös nelivuositain järjestettävällä päämiestasolla (SDG Summit) syyskuussa YK:n yleiskokouksen alaisena.

Heinäkuun HLPF:ssä on erityistarkastelussa kestävän kehityksen tavoitteet 4 (hyvä koulutus), 8 (ihmisarvoinen työ ja talouskasvu), 10 (eriarvoisuuden vähentäminen), 13 (ilmastoteot), 16 (rauha, oikeus ja hyvä hallinto) sekä joka vuosi tarkastelussa oleva tavoite 17 (yhteistyö ja kumppanuus). Syyskuun päämiestason HLPF:ssä taas on tarkoitus tarkastella kaikkia kestävän kehityksen tavoitteita, arvioida toimeenpanon edistymistä viimeisen neljän vuoden aikana sekä luoda katsaus tuleviin tavoitteisiin ja kunnianhimoon.

EU raportoi ensimmäistä kertaa Agenda 2030 toimeenpanostaan HLPF:lle heinäkuussa 2019. YAN:n huhtikuussa hyväksymissä päätelmissä todetaan, että EU esittelee Agenda 2030:n toimeenpanon sisäistä ja ulkoista ulottuvuutta perustuen komission reflektiopaperiin ”Kohti kestävämpää Eurooppaa” (2019), Eurostat raporttiin (2019), JSR-yhteenvetoraporttiin (2018) sekä EU:n PCD (Policy Coherence for Development) raporttiin (2019). Suunnitelmissa on, että sivutapahtumassa, jossa EU esittelisi toimeenpanoaan olisi myös korkean tason puhuja Suomesta.

YK:n ilmastohuippukokouksen (Climate Summit) ja päämiestason HLPF:n järjestäminen peräkkäin YK:n yleiskokouksessa tarjoaa momentumin nostaa esiin Agenda 2030:n ja Pariisin sopimuksen kytkentöjä. Päämiestason HLPF:ään laadittavan päämiesten julistuksen (fasilitatoreina Ruotsi ja Bahama) pohjana on mm. nelivuositainen Global Sustainable Development Report (GSDR). Tämän raportin kirjoittaneessa tiedemiespaneeliin kuuluu myös professori Eeva Furman Suomesta. GSDR-raportin nettiversio julkaistaan 15.5. GSDR:llä on merkitystä sekä analyttisenä viestinä tieteeltä päätöksentekijöille, että myös tärkeänä viestinnän työkaluna, jota pitäisi kyetä hyödyntämään hallitustenvälisen ilmastopaneeli IPCC:n erityisraportin tapaan.

Ilmastonmuutos

Ilmastonmuutoksen haittavaikutukset uhkaavat kestävää kehitystä monin tavoin. Edes 1,5 asteen maailma ei ole turvallinen, mutta kahden asteen lämpeneminen vaikeuttaisi kestävän kehityksen saavuttamista merkittävästi enemmän, etenkin köyhyyteen, sukupuolten tasa-arvoon, ruokaturvaan, terveyteen, veteen ja sanitaatioon, kaupunkeihin sekä ekosysteemeihin liittyviin tavoitteisiin. Lämpenemisen rajoittaminen 1,5 asteeseen helpottaisi huomattavasti monien kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista ja kestävä kehitys puolestaan mahdollistaa sopeutumisen ilmastonmuutokseen. Pariisin ilmastosopimuksen ja Agenda 2030:n johdonmukainen ja koordinoitu toimeenpano on ratkaisevan tärkeää sekä ilmastotavoitteiden että muiden kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiselle. Vähäpäästöiseen ja ilmastokestävään kehitykseen siirtyminen edellyttää ilmastotavoitteiden integroimista kansallisiin kehityssuunnitelmiin ja ilmastonäkökohtien huomioimista kaikessa toiminnassa.

Pariisin sopimuksessa korostetaan, että ilmastonmuutokseen liittyvät toimet, siihen vastaaminen ja vaikutukset liittyvät olennaisesti kestävän kehityksen saavuttamiseen ja köyhyyden poistamiseen. Pariisin sopimuksessa todetaan, että ilmastotoimia tehdään köyhyyden poistamisen ja kestävän kehityksen kontekstissa. Pariisin sopimus perustuu osapuolten määrittelemiin kansallisiin ilmastolupauksiin (Nationally Determined Contributions, NDCs), päästöistä, ilmastotoimista ja -tuesta raportointiin sekä ilmastolupausten riittävyyden tarkasteluun ja kiristämiseen viiden vuoden välein.

Pariisin sopimukselle toistaiseksi annetut ilmastolupaukset kattavat vasta viidenneksen 1,5 asteen polun vaatimista kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksistä ja johtaisivat yli kolmen asteen lämpenemiseen. Lämpenemisen rajoittaminen 1,5 asteeseen vaatisi globaalien nettopäästöjen puolittamista vuoden 2030 tienoilla ja hiilineutraaliutta vuoteen 2050 mennessä. Tämä edellyttää sekä nopeita ja radikaaleja päästövähennyksiä että hiilidioksidia sitovien ns. hiilinielujen vahvistamista. Ilmastonmuutosta ei voi enää täysin pysäyttää, joten hillintätoimien rinnalla tarvitaan sopeutumistoimia, mukaan lukien ilmastokestävyyden vahvistamista ja haavoittuvuuden vähentämistä. Ilmastonmuutoksesta kärsivät eniten köyhät ja haavoittuvat maat ja väestöryhmät, jotka ovat aiheuttaneet vähiten kasvihuonekaasupäästöjä, mutta joilla on heikoimmat mahdollisuudet varautua ja sopeutua muuttuviin olosuhteisiin. Köyhimpien maiden ilmastolupaukset painottuvatkin vahvasti sopeutumistoimiin. Pariisin sopimus ottaa huomioon vähiten kehittyneiden maiden ja ilmastomuutokselle erityisen haavoittuvaisten maiden, kuten pienten saarivaltioiden, erityistarpeet.

EU:n valmistautuminen heinäkuussa ja syyskuussa järjestettäviin korkean tason kokouksiin

Suomen, ja myös muiden EU-maiden, valmistautumista heinäkuun ja syyskuun HLPF-kokouksiin ohjaa neuvoston Agenda 2030 –työryhmässä sovitut linjaukset (liitteenä).

EU:n ja EU-maiden tulisi etenkin syyskuun HLPF huippukokouksen liittyvän julkistuksen neuvotteluissa näyttäytyä yhtenäisenä ryhmänä. EU:n linja on toimia rakentavasti, reilusti ja kunnianhimoisesti luodessaan liittolaisuuksia sekä puolustaessaan multilateralismia, ihmisoikeuksia, kestävä kehitystä ja osallistavia prosesseja. EU:n yksiselitteinen tavoite syyskuun kokoukselle on vahva ja tiivis poliittinen julistus, joka hyödyntää ensimmäisen neljän vuoden Agenda 2030 –syklin oppeja ja tähtää kunnianhimoisiin tuloksiin seuraavan neljän vuoden syklin aikana kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Tiedossa on, etteivät kaikki maat (ml. EU-maita) suhtaudu Agenda 2030 toimeenpanoon yhtä kunnianhimoisesti kuin Suomi. Minitavoitteena pitää siksi olla, ettei SDG-huippukokouksen julistuksen myötä ainakaan peräännyttä Agenda 2030 sitoumusten toimeenpanoon liittyen jo aikaisemmin sovitusta tasosta.

KEO-20 Mikkonen-Jeanneret Eppu 25.04.2019

Asia

Nuorten rooli kehityksessä

Kokous/tapaaminen

Ulkoasiainneuvosto (kehitysministerikokoonpano) 16.05.2019

Asiakirjat

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Eppu Mikkonen-Jeanneret UM KEO-20, +358 50 414 6018

Satu Pehu-Voima UM KEO-20, +358 50 448 5138

Henna Knuuttila UM KEO-90, +358 50 433 0513

Outi Hakanen UM POL-50, +358 40 768 0340

Laura Lindgren UM POL-50, +358 50 447 9488

Katja Ahlfors UM KEO-10, +358 50 5717 313

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

Nuorten rooli kehityksessä ja Agenda 2030 toimeenpanossa

2. SUOMEN TAVOITE

- Suomi painottaa kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien nuorten, erityisesti kaikkein köyhimpien, tyttöjen ja nuorten naisten sekä vammaisten, voimaantumista ja osallistumista kehitykseen.
- Suomi painottaa nuorten koulutuksen saatavuuden ja laadun keskeistä merkitystä haurassa konteksteissa. Tehokkain tapa parantaa haavoittuvassa asemassa olevien lasten koulunkäyntiä on tukea hyvinvointia laajemmin. Suomi on rahoittanut UNICEFin toimeenpanemaa No Lost Generation -strategiaa yhteensä 16,2MEUR vuodesta 2014. Alueellinen strategia syyrialaislasten koulutusmahdollisuuksien parantamiseksi keskittyy lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemiseen lastensuojelupalveluiden sekä sosiaalietujen kautta samalla, kun opetuksen saatavuutta edistetään.
- Suomi tukee vahvasti YK:n turvallisuusneuvoston Nuoret, rauha ja turvallisuus -päätöslauselmien (2250(2015) ja 2419(2018)) toimeenpanoa. Suomi on ensimmäisenä maailmassa käynnistänyt kansallisen nuoria, rauhaa ja turvallisuutta käsittelevän YKTN päätöslauselman 2250 kansallista toimeenpanoa koskevan toimintaohjelman (National Action Plan, NAP) laatimisen yhteistyössä nuorisojärjestöjen kanssa. Korostamme päätöslauselman toimeenpanossa ihmisoikeusnäkökulmaa ja erityisesti nuorten vaikutusmahdollisuuksien lisäämistä.

3. NEUVOTTELUTILANNE

4. TAUSTA

Nuorten osuus maailman väestöstä on tällä hetkellä suurempi kuin koskaan, ja maailman 1.1 miljardista nuoresta noin 600 miljoonaa nuorta elää haurassa tai konfliktista kärsivissä maissa. Nuoria

onkin viimeisten vuosikymmenten aikana ryhdytty tarkastelemaan omana, erityisenä ryhmänä¹. Suomen ihmisoikeusperustainen kehityspolitiikka katsoo, että ihmisten eri elämänvaiheiden erityisiä haasteita ja tarpeita tulee tarkastella osana koko elinkaarta. Pyrkimys on välttää vastakkainasettelua yksilön elämän eri vaiheiden välillä.

Nuoruuteen liittyy merkittäviä yhteiskunnallisia muutoksia kuten työelämään siirtyminen ja äänioikeus mutta myös yksilöä koskettavat muutokset, jotka liittyvät esimerkiksi itsenäistymiseen ja lisääntymisterveyteen. Tavat, joilla muutokset vaikuttavat nuoriin on tyypillisesti sukupuolittunutta. Tyttöjen ja nuorten naisten erityiset haasteet liittyvät mm. yhteiskuntajärjestelmään, jossa sukupuolten välinen epätasa-arvo on rakenteellista. Näin ollen työ vaatii nuorten naisten ja tyttöjen liittyvien erityistoimien lisäksi systemaattista tasa-arvotyön huomioimista, ja sukupuolittuneen väkivallan ja syrjinnän rakenteellista purkamista, siten että sillä on myönteinen vaikutus koko naisen elinkaareen.

Kuten kaikissa ikäryhmissä, nuorissa on useita ulottuvuuksia paitsi sukupuoleen niin myös vammaisuuteen, seksuaalisuuteen ja etnisyyteen liittyen. Nuorilla on oikeus seksuaalitietoon sekä päätäntävalta omaan kehoonsa. Suomi painottaa enenevässä määrin intersektionaalista lähestymistapaa, jossa otetaan huomioon yksilöiden eri ulottuvuudet ja niiden vaikutukset nuorten mahdollisuuksiin toimia ja tehdä itseään koskevia päätöksiä.

Nuorten rooli kehityksessä

Agenda 2030 huomioi nuoret keskeisinä toimijoina.

Koskien erityisesti kestävän kehityksen tavoitetta 16 (Rauha ja oikeudenmukaisuus) on hyödyllistä huomioida linkki YK:n turvallisuusneuvoston vuonna 2015 hyväksytyyn ensimmäiseen **Nuoret, rauha ja turvallisuus -päätöslauselmaan** (2250). Päätöslauselmassa todetaan nuorten myönteinen ja tärkeä rooli konfliktitilanteissa, mutta myös konfliktien ennaltaehkäisyssä sekä konfliktien jälkeisissä tilanteissa. Kansalaisyhteiskunnalla ja erityisesti aloitteellisilla suomalaisilla nuorisojärjestöillä oli merkittävä rooli päätöslauselman aikaansaamisessa. Vuonna 2018 hyväksytty päätöslauselma 2419 korostaa edeltäjänsä vahvemmin nuorten roolia rauhan rakentamisessa, ja fokusta on siirretty voimakkaammin väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisystä nuorten rooliin rauhan ylläpitämisessä (sustaining peace).

Sen lisäksi, 2017 YK:n ihmisoikeusneuvoston päätöslauselmassa (35/14) esitettiin vaatimus YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimistolle selvityksestä, joka keskittyy **nuorten oikeuksien toteutumiseen ja nuorten kokemaan syrjintään**. Selvitys valmistui kesällä 2018. Suositukseen lukeutui, että YK:n ihmisoikeusneuvosto selvittäisi mahdollisuutta luoda uusi kansainvälinen instrumentti, tehdä erityistoimenpiteitä, kuten asettaa nuorten oikeuksien toteutumisen erityisraportoiija tai pyrkiä vahvistamaan nuorten ihmisoikeuksien toteutumista nykyisen järjestelmän sisällä muilla keinoin.

2018 julkaistiin **YK:n nuorisostrategia** (Youth2030). Strategian tavoitteena on voimauttaa ja osallistaa nuoria kestävämmän, yhdenvertaisemman ja rauhanomaisemman tulevaisuuden rakentamiseen. Painopistealueina ovat laadukkaan koulutuksen saatavuus, ihmisarvoinen työ, poliittisen osallistumisen ja kansalaisaktiivisuuden edistäminen, rauhanrakennus sekä ihmisoikeuksien edistäminen.

¹ YK:n viitekehyksessä nuoret määritellään tavanomaisesti iän mukaan. **Tämän määritelmän mukaan kaikki 15–24-vuotiaat ihmiset ovat nuoria**. Määritelmä on ongelmallinen, sillä YK:n lapsen oikeuksien sopimus määrittelee alle 18-vuotiaat ensisijaisesti lapsiksi. YK:ssa jäsenvaltioilla ja eri YK-elimillä voi siis olla keskenään varsin erilaisia määritelmiä nuorista.

Suomi toimii konkreettisesti nuorten mukaan ottamiseksi myös korkealla tasolla: Suomi sisällytti huippukokousdelegaatioonsa nuorison edustajan esimerkiksi EU:n ja Afrikan Unionin Abidjanin huippukokoukseen vuonna 2017.

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ja YK-liitto nimeävät vuosittain nuorisodelegaatin, jonka tehtävänä on toimia linkkinä Suomen nuorten ja YK:n välillä, edustaa nuoria YK:n yleiskokouksessa sekä osallistua tiedotus-, vaikuttamis- ja edustustoimintaan kotimaassa ja Euroopassa. YK-nuorisodelegaatteja on lähetetty YK:n yleiskokoukseen Suomesta jo vuodesta 1997.

Suomen toiminta ja prioriteetit

Suomi korostaa erityisesti nuorten roolia konfliktien ennaltaehkäisyssä ja konfliktinratkaisussa. Suomi järjesti maaliskuussa 2019 ensimmäisen **kansainvälisen symposiumin nuorten roolista rauhanprosesseissa**. Osallistujista puolet olivat nuoria konfliktialueiden rauhanprosesseista. Seurantatyössä on tarkoitus suositusten mukaisesti tukea nuorten merkityksellistä osallistumista ja vaikuttamista rauhanprosessien eri vaiheissa, tasoilla ja formaalisuusasteissa sekä näiden osallistumista poliittisen päätöksenteon kaikkiin vaiheisiin.

Nuorten **koulutuksen saatavuus ja laatu** on erityisen tärkeää haurassa konteksteissa. Suomi on tukenut UNICEF:n toimeenpanemaa **No Lost Generation** -strategiaa yhteensä 16,2MEUR vuodesta 2014. Tämän alueellisen strategian tarkoituksena on vaikuttaa niiden 6 miljoonan syyrialaislapsen kouluttautumismahdollisuuksiin, jotka nykyisessä kriisitilanteessa ovat pakolaisina Syyriassa ja Syyrian naapurimaissa.

Suomen tämänhetkinen tuki No Lost Generation-strategialle keskittyy Libanoniin jossa puoli miljoonaa pakolaislasta käyttää kansallista koulujärjestelmää. Yhdessä UNICEF:n ja kansainvälisten kumppanien kanssa Suomi tukee Libanonin koulujärjestelmää niin, että sen edellytykset tarjota laadukasta opetusta kaikille haavoittuvassa asemassa leville lapsille vahvistuu.

Investointi lasten koulutukseen ei tue vain heidän tulevaisuuttaan mutta yhteiskuntia laajemmin. Suomen rahoittama UNICEF-projekti Libanonissa keskittyy erityisesti kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin lapsiin ja nuoriin. Hankkeessa on mukana sekä syyrialaisia pakolaislapsia että paikallisväestön lapsia, jotka ovat erityisen haavoittuvassa asemassa.

Asia

Sahel

Kokous/tapaaminen

Ulkoasiainneuvosto (kehitysministerikokoonpano) 16.05.2019

Asiakirjat

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Maruan El Krekshi UM ALI-40, maruan.elkrekshi@formin.fi, +358 50 4757635**Seija Toro UM ALI-21, seija.toro@formin.fi, +358 50 325 4957****Ann-Christine Krank UM ALI, 40, ann-christine.krank@formin.fi, +358 50 432 5243****Pekka Marttila UM POL-10, pekka.marttila@formin.fi, +358 50 521 2539****Laura Quist, UM KEO-10, laura.quist@formin.fi, +358 50 462 2852****Katja Ahlfors, UM KEO-10, katja.ahlfors@formin.fi, +358 50 571 7313**

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

Sahelin alue on 13.5. järjestettävän ulkoasiainneuvoston (ulkoministerit) varsinaisena aiheena. Tätä seuraa 14.5. pidettävä ulkoministereiden ja puolustusministereiden yhteisistunto G5 Sahel -maiden kanssa (Mauritania, Burkina Faso, Tsad, Mali, Niger). Tarkoituksena on hyödyntää näitä keskusteluja ja tarkastella aluetta kokonaisvaltaisemmin ja erityisesti jatkumoa turvallisuuden ja kehityksen välillä, sekä pohtia kuinka EU ja sen jäsenmaat voivat kehittää yhteistoimiaan alueella.

Kesäkuun lopussa tai heinäkuun alussa on suunnitteilla G5 Sahel -maiden ulkoministerien kokous Ouagadougoussa, johon KEVPJ Mogherini osallistuu.

2. SUOMEN TAVOITE

- Suomi pitää keskeisenä, että G5-maiden yhteisten joukkojen toimintaa, kapasiteettia ja erityisesti joukkojen toiminnan ihmisoikeusperustaisuutta vahvistetaan.
- Suomi katsoo, että EU:n tulee painottaa vakauttamisprosessien inklusiivisuutta sekä huolehtia nuorten ja naisten järjestelmällisestä osallistamisesta näihin.
- EU:n tulee pyrkiä ehkäisemään konfliktin leviämisen naapurimaihin kuten Burkina Fasaan ja Norsunluurannikolle tukemalla ja vahvistamalla kyseessä olevien maiden omaa kapasiteettia.
- Suomi pitää tärkeänä, että EU käyttää olemassa olevia rahoitusinstrumentteja tehokkaasti ja koordinoitusti vastatessaan Sahelin alueen moninaiisiin kehitys- ja turvallisuushaasteisiin, ml. muuttoliikkeen hallinta. Uusien instrumenttien luomista Sahelin tilanteeseen tulee välttää. EU-toimijoiden tulee vahvistaa eri toimintamuotojen välistä jatkumoa; siviilikriisinhallinta - humanitaarinen apu - jälleenrakennus - kehitysyhteistyö.
- Suomi pitää tärkeänä, että EU:n ja YK:n yhteistyötä, tiedonvaihtoa ja toiminnan koordinaatiota vahvistetaan.

3. NEUVOTTELUTILANNE

4. TAUSTA

Yleinen tilanne Sahelin alueella

- G5 Sahel -maat ovat hauraita maita joissa valtiolta ja sen kyky tuottaa peruspalveluja ja turvallisuutta kansalaisilleen on heikko. UNDP:n inhimillisen kehityksen indikaattorin mukaan (189 valtiota mukana vertailussa) Sahelin maat sijoittuvat seuraavasti: Niger 189, Tsad 186, Burkina Faso 183, Mali 182, Mauritania 159.
- UNEPin mukaan Sahelin alueelle tyypillinen kuivuus on pahentunut ilmastonmuutoksen seurauksena ja aiheuttaa toistuvia nälänhätäsyklejä. WFP:n mukaan noin 6 miljoona ihmistä ovat ruoka-avun tarpeessa. Tässä kontekstissa yhteiskunnalliset jännitteet kärjistyvät.
- Sahelin alueen kehityksellä on suora vaikutus Euroopan turvallisuudelle. Alueella toimii useita ääriryhmiä ja sen läpi kulkee merkittävä osa Eurooppaan suuntautuvasta muuttoliikkeestä. Marraskuussa 2015 Maltalla pidetyssä EU:n ja Afrikan maiden huppukokouksen yhteydessä perustettiin niin sanottu EU:n Afrikka-hätärahasto, jolla pyrittiin puuttumaan "laittoman muuttoliikkeen perimmäisiin syihin Afrikassa". Tämä rahasto on sittemmin muodostunut keskeiseksi välineeksi Sahelin läpi Eurooppaan suuntaavan muuttoliikkeen hallinnassa. IOM:n arvion mukaan 90-95% muuttoliikkeestä on kuitenkin edelleen Sahelin alueen sisäistä.
- G5 Sahel -maissa armeija on perinteisesti ollut poliittinen toimija. Vahvemmin armeija on tällä hetkellä osa poliittista järjestelmää Mauritaniassa ja Tsadissa. Nigerissä on ollut useita vallankaappauksia 1990 luvulla, mutta vahvan kansalaisjärjestökentän ansiosta maassa on siviilihallinto.
- Libyan sekasorto ja terrorismin leviäminen Sahelin alueelle sekä toisaalta Boko Haram etelässä heikentävät osaltaan Sahelin turvallisuustilannetta ja vakautta. Tällä hetkellä alueen turvallisuustilanteeseen vaikuttaa eniten Malin epävakaus, joka on leviämässä Burkina Fasoon. Muidenkin alueen maiden vakaus on vaakalaudalla, kuten Algerian poliittinen liikehdintä.

EU:n kehitysyhteistyö ja humanitaarinen apu Sahelissa

EU ja sen jäsenmaat ovat suurin avunantaja G5 Sahel -maissa. Nykyisellä rahoituskehyskaudella 2014-2020 EU:n rahoitusta kanavoidaan alueelle yhteensä 8 miljardia euroa, josta puolet tulee EU:n instituutioilta. Alueen kehitystä tuetaan Euroopan kehitysrahaston (EKR), Afrikan hätäapurahaston sekä eri investointitukiohjelmien kautta. Rahoituksella kehitetään alueen PK-yrityksiä, terveys- ja sosiaalipalveluita, ruokaturvaa, kestäväää maataloutta, vesihuoltoa, opetusta, tie- ja energiainfrastruktuuria, luonnonvarojen kestäväää käyttöä, oikeusvaltiokehitystä, uusiutuvia energialähteitä sekä hyvää hallintotapaa.

Koska kansainvälisiä toimijoita ja rahoittajia on Sahelissa paljon, Ranskan ja Saksan aloitteesta perustettiin vuonna 2017 Sahel Alliance niminen koordinaatiofoorumi. Allianssille on määritelty kuusi keskeistä sektoria ja niiden vastuutahot: 1) maatalous: Afrikan kehitys pankki; 2) energia: Maailmanpankki; 3) hyvä hallinto: UNDP; 4) turvallisuus ja kehitys: EU; 5) työllisyys ja nuoret: Ranska (kehitysvirasto AfD); 6) desentralisaatio: Saksa. Tällä hetkellä Sahel Allianssissa ovat mukana Saksa, Ranska, EU, Espanja, UK, Italia, Luxembourg, Tanska ja Alankomaat, sekä tarkkailijoina Suomi, Norja, Yhdysvallat ja Gates Foundation. G5-maiden kanssa on luotu yhteinen sihteeristö, jonka tavoitteena on määritellä ja priorisoida Allianssin toimintaa.

EU myönsi humanitaarista apua alueelle yhteensä 148 miljoonaa euroa vuoden 2017 aikana. Harva maa antaa kahdenvälistä humanitaarista apua alueelle. Ranska on yksi suurimpia yksittäisiä humanitaarisen avun antajamaita. Suomen myöntämä suora humanitaarinen rahoitus alueelle on

erittäin vähäistä: vuonna 2019 Suomi myöntää 600 000 euroa Nigeriin kansainväliselle Punaiselle Ristille.

OECD:n alainen Kehitysapukomitea DAC hyväksyi humanitaarista apua, kehitysyhteistyötä ja rauhanrakennusta koskevan nexus-suosituksen helmikuussa 2019. DAC:n jäsenmaat ovat sitoutuneet suosituksen toimeenpanoon, jota seurataan DAC:in jäsenistä tehtävien vertaisarviointien yhteydessä. DAC:in jäsenistä 20 on EU:n jäsenmaita (ml. UK). Lisäksi Euroopan komissio on DAC:in jäsen. Suomi selvittää parhaillaan kansallisesti nexus-suosituksen toimeenpanoon liittyviä kysymyksiä.

EU:n vakautustoimet Sahelissa

Paljon kansainvälistä huomiota herättänyt aloite Sahelissa on G5-maiden perustamat yhteiset joukot, joiden yhdeksi tärkeimmäksi tehtäväksi on määritelty terrorisminvastainen taistelu. Joukot ovat 5000 sotilaan suuruiset, ja niiden toiminta-alueena ovat G5-maiden rajavyöhykkeet. Joukot saivat 2018 helmikuussa järjestetyssä päämiestason Sahel-konferenssissa mittavat 414 miljoonan euron tukilupaukset kansainväliseltä yhteisöltä, mm. EU:lta, Yhdysvalloilta ja Saudi-Aralialta. Myös Suomi ilmoitti konferenssissa 900 000 euron kontribuutiosta. Kansainvälinen yhteisö on nähnyt positiivisena erityisesti sen, että G5-joukkojen myötä Sahelin maat ottavat itse vastuuta omasta turvallisuudestaan. Joukkojen toiminta on vielä alkuvaiheessa, ja ne ovat toteuttanut vasta suhteellisen vähän operaatioita. Onnistuakseen tehtävässään G5-sotilaiden on voitettava puolelleen väestön luottamus ja noudatettava kansainvälisiä ihmisoikeussopimuksia. Tätä korostaa mm. G5-joukkojen mauritanialainen komentaja, kenraali Hanana Ould Sidi.

Suomi on pitänyt tärkeänä osallistua Sahelin alueen vakautta edistävään työhön, ml. kriisinhallintaan. Suomi on osallistunut vuodesta 2013 lähtien MINUSMA-operaatioon, jonka tarkoituksena on Malin vakauttaminen vuonna 2012 puhjennun aseellisen kapinan ja sitä seuranneen Ranskan sotilaallisen väliintulon jäljiltä. Osallistuminen on tärkeä osa kansainvälisiä pyrkimyksiä vakauttaa ja tukea maata, jonka turvallisuus-, ihmisoikeus- ja humanitaarinen tilanne on heikko. Tällä tavoin voimme myös vaikuttaa alueen turvallisuushaasteiden heijastumiseen Euroopan alueella.

EU:lla on Sahelin alueella kolme kriisinhallintaoperaatiota: sotilaallinen koulutusoperaatio EUTM Mali sekä siviilikriisinhallintaoperaatiot EUCAP Sahel Mali ja EUCAP Sahel Niger, joiden tarkoituksena on maiden kapasiteetin vahvistaminen. Kaikki operaatiot ovat luonteeltaan koulutus- ja neuvonanto-operaatioita. Erityisesti EUCAP Sahel Nigerissä on myös vahva muuttoliikkeeseen liittyvä elementti. Operaatio perusti Agadeziin aluetoimiston, joka pyrkii kehittämään paikallista kapasiteettia ihmiskaupan torjumiseksi. Operaatio onkin onnistunut vakauttamaan Nigerin rajoja ja vähentämään sitä kautta kulkevia muuttovirtoja. Kaikkien kolmen operaation mandaattiin ollaan lisäksi lisäämässä mahdollisuus antaa tukitoimia myös G5-maiden yhteisjoukoille. Suomella on 1–2 asiantuntijaa kussakin EU:n Sahelin alueen operaatioissa ja maaliskuuhun 2018 saakka EUCAP Sahel Nigerissä toimi suomalainen päällikkö.

Malin vakauttaminen ja rauhan palauttaminen elintärkeää

Malin vuonna 2015 solmitun rauhansopimuksen toimeenpano on edelleen EU:n ja kansainvälisen yhteisön tärkein tavoite. Rauhansopimuksen osapuolet ovat maan hallitus ja kaksi aseellisten ryhmittymien koalitiota. Sopimus pitää sisällään mm. hallinnon ja armeijan portaittaisen paluun Malin pohjoisosiin ja yhteisten asevoimien perustamisen sopimusosapuolten välille. Hallituksen täytyisi pystyä palauttamaan auktoriteettinsa sekä takaamaan peruspalvelut ja ruokaturva myös maan pohjoisosissa, joista käsin useat aseelliset ryhmät hyökkäilevät Malin armeijaa ja kansainvälisiä toimijoita vastaan.

Rauhansopimuksen ensimmäinen vaihe päättyi melkein kaksi vuotta sitten ilman, että se olisi saavuttanut täysin yhtäkään sille asetetuista tavoitteista. Turvallisuustilanne on viimeisen kahden

vuoden aikana huonontunut. Terrori-iskujen määrä Malissa on kaksinkertaistunut vuosi vuodelta 2016 lähtien. Malin armeija ei ole kyennyt rauhoittamaan maan pohjoisosia ja Malin keskiosien etnisten ryhmien aseellisten yhteenottojen eskaloituminen on tämän hetken suurin huolenaihe. Väestö tarvitsee kipeästi turvallisuuden ja palveluiden palauttamista. Toistaiseksi ihmiset eivät ole juuri nähneet rauhansopimuksen hyötyjä omassa elämässään. Päinvastoin, kouluja on suljettu, oikeuslaitos ei toimi, eikä armeija takaa turvallisia oloja.

Maaliskuussa 2019 tapahtui fulani paimentolaisten kylään vakava aseellinen isku, jossa sai surmansa lähes 160 kyläläistä, joukossa naisia ja lapsia. Dogon maanviljelijöiden aseellisen ryhmän toteuttamalla hyökkäyksellä oli etnisen puhdistuksen piirteitä. Iskun jälkeen malilaiset osoittivat voimakkaasti mieltään hallitusta vastaan turvattomuuden lisääntymisen johdosta. Pääministeri ja koko hallitus joutuivat eroamaan 19.4. Presidentti nimitti 21.4. hallituksen valtiovarainministerin uudeksi pääministeriksi.

Väestön ja erityisesti nuorten elinolosuhteiden turvaaminen

Malin ja Sahelin alueen maiden väestön tulevaisuus on turvattava siten, että ihmiset voivat jäädä omille kotiseuduilleen ja saada elantonsa laillisesta toiminnasta. Erityisesti nuorten ihmisten näköalattomuus on syynä siihen, että he joko liittyvät aseellisiin ryhmiin tai siirtyvät pois kotiseuduiltaan joko muualle Afrikkaan tai esimerkiksi Eurooppaan. On syytä muistaa, että Sahelin asukkaita siirtyy Eurooppaa enemmän muihin Afrikan maihin; esimerkiksi Mauritaniassa on yli 50 000 malilaista pakolaista.

Malin kansalaisyhteiskunta ja erityisesti naiset ovat turhautuneita, koska heidät on jätetty pois rauhanneuvotteluista. Erityisesti nuorten ja naisten äänen kuuleminen on ensiarvoisen tärkeää. Samoin yhteisöissä tehtävää rauhantyötä olisi tuettava. Suomi tukee Afrikan Unionin *Panel of the Wise* -ryhmän ja Crisis Management Initiative -järjestön kautta afrikkalaisten naisrauhanylittäjien (*FemWise*) missiota Maliin.

Suomalaiset kansalaisjärjestöt tekevät kasvavissa määrin yhteistyötä Sahelin alueella. Järjestöt tukevat suoraan paikallisen kansalaisyhteiskunnan vahvistumista ja edistävät myös vastuunkantajien kapasiteettia. Järjestöjen toiminta ulottuu useille eri sektoreilla ja toiminnassa huomioidaan erityisesti yhteiskuntien haavoittuvassa olevat väestöryhmät.

Pelastakaa Lapset on toiminut lasten suojelun ja erityisesti lapsiystävällisen sosiaaliturvan edistämiseksi Burkina Fasossa, se tekee tiivistä yhteistyötä niin viranomaisten kuin paikallisten kansalaisjärjestöjen kanssa. Vuonna 2015 Pelastakaa Lapset sai yhdessä muiden kansalaisjärjestöjen kanssa ajettua läpi lakimuutoksen joka antaa alle viisivuotiaille lapsille ja äideille oikeuden ilmaiseen terveydenhuoltoon.

Suomen Punainen Risti on aloittanut toimintaa terveyssektorilla Nigerissa vuonna 2018.

Ihmisoikeudet

Malin armeijaa on useaan otteeseen syytetty ihmisoikeuksien rikkomuksista. Human Rights Watch on raporteissaan selostanut armeijan ylilyöntejä. Tämä toiminta on omiaan edesauttamaan nuorten radikalisoitumista ja liittymistä aseellisiin ryhmiin.

EU:n ja Suomen kannalta on erityisen tärkeää pyrkiä ennaltaehkäisemään armeijan ihmisoikeusrikkomuksia. Suomen ja muiden EU-maiden painotus onkin johtanut päätökseen perustaa YK:n johdolla nk. ihmisoikeusmekanismi G5-asevoimien yhteyteen.

EUR-20

Emilia Mustajärvi

24.4.2019

Asia

Kehitysrahoitusarkkitehtuuri (MFF NDICI ja EKCR+)

Kokous/tapaaminen

Ulkoasiainneuvosto (kehitysministerikokoonpano) 16.5.2019

Asiakirjat

U-kirjelmä U 88/2018 vp

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Emilia Mustajärvi, UM EUR-20, 050 465 3479***Simo-Pekka Parviainen, UM KEO-50, 050 432 18 25******Johanna Rasimus, UM KEO-10, 0295 535 1767******Katja Ahlfors, UM KEO-10, 050 5717 313***

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

Kehitysministerikokoonpanolla järjestettävä ulkoasiainneuvoston kokous päättyy lounaskeskusteluun, jonka aiheena on kehitysrahoitusarkkitehtuuri. Kehitysministerit käyvät keskustelun komission ehdotuksesta EU:n uudesta naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineestä (Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument, NDICI) ja ulkoisten investointien tehostamisesta. Keskustelussa on tarkoitus käydä läpi asetusta koskevaa Euroopan parlamentin maaliskuun lopussa hyväksymää raporttia.

2. SUOMEN TAVOITE

- Suomi suhtautuu myönteisesti tavoitteeseen yksinkertaistaa ulkosuhderahoitusjärjestelmää sekä lisätä sen johdonmukaisuutta ja joustavuutta. Kokonaisrahoitusarkkitehtuuri tulee säilyttää, mukaan lukien Euroopan kehitysrahaston (EKR) budjetisointi ja naapuruusvälineen (ENI) yhdistäminen osaksi asetusta.
- Suomen kannalta on keskeistä, että rahoitusta suunnataan myös lähialueillemme ja naapurustoon pohjoisessa ja idässä. Suomi on pyrkinyt varmistamaan rahoituksen metsäsektorilla tehtävään kehitysyhteistyöhön, Itämeri- ja arktiselle alueelle, Pohjoiselle lottovuudelle sekä Venäjän kanssa tehtävälle rajat ylittävälle yhteistyölle.
- Suomi tukee maantieteellistä painotusta EU:n naapurustoon, Afrikkaan, vähiten kehittyneisiin ja hauraisiin valtioihin. Kehitysrahoituksen tason tulisi komission esityksen mukaan olla vähintään 92 prosenttia ulkosuhderahoituksesta. Toimeenpanon fokus tulisi olla Afrikassa.
- Tuemme komission ehdotusta integroida Euroopan kestävän kehityksen rahasto (EKCR) ja Euroopan investointipankin (EIP) alla toimiva ulkoisten toimien takuurahasto yhdeksi rahoituskokonaisuudeksi.
- Suomelle on tärkeää säilyttää avoin arkkitehtuuri ja varmistaa pienten ja keskisuurten rahoituslaitosten osallistumismahdollisuus toimeenpanoon. Tulevaan EKCR+ investointiohjelmaan tulee sisällyttää erillinen Afrikkaan kohdistuva metsäinvestointi-ikkuna.

- Suomi suhtautuu myönteisesti 'viisaiden ryhmän' työhön ja on valmistautunut järjestämään keskusteluja ryhmän suosituksista omalla puheenjohtajakaudellaan.
- Suomi valmistautuu viimeistelemään Romanian puheenjohtajuudelta mahdollisesti auki jäävät kysymykset ulkosuhderahoitusasetuksen osalta. Suomen puheenjohtajakauden tavoitteena on aloittaa trilogit Euroopan parlamentin kanssa.

3. NEUVOTTELUTILANNE

Komissio antoi 12.6.2018 ja 14.6.2018 ehdotuksensa EU:n ulkosuhderahoituksesta seuraavalle rahoituskehyskaudelle 2021–2027. Ulkosuhderahoitusneuvotteluja käydään rinnakkain MFF-neuvottelujen kanssa NDICI ad hoc -työryhmässä, jota johtaa kiertävä puheenjohtaja.

Uuden NDICI-instrumentin yhtenäisyyden säilyttämisen kannalta Euroopan kehitysrahaston (EKR) budjetisointi ja naapuruusvälineen (ENI) yhdistäminen osaksi asetusta ovat keskeisiä jäsenmaita jakavia kysymyksiä. Kysymykset välineen rakenteesta ja rahoitustasosta ratkaistaan osana horisontaalisia MFF-neuvotteluja ja lopullinen päätös näiden osalta tehdään Eurooppa-neuvostossa.

Eurooppa-neuvosto asetti joulukuussa 2018 tavoitteeksi saavuttaa sopu kehusehdotuksesta syksyllä 2019. Puheenjohtaja on todennut jatkavansa neuvotteluja MFF-sektorikohtaisissa asetusehdotuksissa tavoitteenaan saavuttaa mahdollisimman paljon edistystä ennen Euroopan parlamentin vaaleja.

Euroopan parlamentissa asetuksen käsittelystä vastaavat ulkosuhde (AFET)- ja kehitys (DEVE)-valiokunnat. Euroopan parlamentti hyväksyi asetusta koskevan raportin maaliskuun lopussa. Suomen puheenjohtajakauden tavoitteena on aloittaa trilogit parlamentin kanssa. Parlamentti on ilmaissut valmiutensa trilogien aloittamiseen lokakuussa 2019.

Ulkosuhderahoituksesta ja kehitysrahoitusarkkitehtuurista keskusteltiin kehitysministerikokoonpanolla ulkoasiainneuvostossa 26.11.2018.

4. TAUSTA

Komissio ehdottaa ulkosuhderahoituksen yksinkertaistamista. Naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineen (Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument, NDICI) on tarkoitus virtaviivaistaa Euroopan ulkopuolella kolmansille valtioille annettavaa tukea yhdistämällä useita nykyisiä ulkosuhderahoitusvälineitä sekä erilaiset ulkoisen toiminnan takuurahastot. Komissio ehdottaa välineen kokonaisbudjetiksi 89,2 mrd euroa (vuoden 2018 hinnoin).

Merkittäviä uudistuksia ovat nykyisin budjetin ulkopuolella olevan Euroopan kehitysrahaston (EKR) budjetisointi sekä naapuruusvälineen (ENI) yhdistäminen osaksi asetusta. Erillisinä säilyisivät mm. humanitaarisen avun väline, yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan budjetti sekä liittymistä valmisteleva tukiväline. Asetusehdotus sisältää määräykset investointikehyksestä (EKKR+), joka korvaisi nykyisen Euroopan kestävä kehityksen rahaston sekä ulkoisen toiminnan takuurahaston. Ehdotusta täydentää budjetin ulkopuolinen Euroopan rauhanrahasto (9,2 mrd euroa vuoden 2018 hinnoin).

Uusi NDICI-instrumentti sisältää maantieteellisen pilarin kahdenvälisille ja useamman maan ohjelmille, temaattisen pilarin globaaleihin haasteisiin vastaamiseksi, sekä nopeaa reagointia vaativiin rauhan ja turvallisuuden toimiin tarkoitettun nopean toiminnan pilarin. Ohjelmoimaton osuus (n. 12 prosenttia välineestä) on suunnattu äkillisiin tarpeisiin ja prioriteetteihin reagoimiseksi, ml.

muuttoliikkeen hallinta. Komission lähtökohtana on, että 92 prosenttia rahoitettavista toimista tulisi olla kehitysyhteistyörahoitusta eli täyttää ODA-kriteerit. Maantieteellisesti painottuvat Afrikka ja naapurusto.

NDICI-asetusehdotus sisältää määräykset välineen sisältämästä investointikehyksestä (EKKR+), joka korvaisi nykyisen Euroopan kestävän kehityksen rahaston sekä ulkoisen toiminnan takuurahaston. Uudistetun EKKR:n tavoitteena on edeltäjänsä tavoin tukea investointeja, kestäväää kasvua ja työpaikkojen luomista. Uudella EKKR+:lla ja sen piirissä myönnettävillä takuilla tuettaisiin arviolta 60 mrd euron arvosta investointiohjelmaa. Väline on globaali ja sen painopisteinä ovat erityisesti Afrikka ja EU:n naapurusto. Välineen sisällä on ikkunoita, jotka on korvamerkitty tietyille alueille, kumppaneille tai sektoreille. Euroopan investointipankin (EIP) lisäksi EKKR+:n toimeenpanoon voisivat osallistua kaikki EU:n varainhoitoasetuksen (966/2012) mukaisen pilariarvioinnin läpikäyneet rahoituslaitokset. Kehitysrahoitusarkkitehtuuriin liittyy myös Saksan ja Ranskan ehdotuksesta perustettu 'viisaiden ryhmä', joka antaa suosituksia NDICI-välineen toimeenpanosta.

Euroopan parlamentissa asetuksen käsittelystä vastaavat AFET- ja DEVE-valiokunnat. Ulkosuhderahoitusta koskeva raportti hyväksyttiin 27.3.2019 parlamentin yleiskokouksessa äänin 420 puolesta, 146 vastaan ja 102 tyhjää. Parlamentin raportissa esitetään NDICI-instrumentin kokonaisbudjetin kasvattamista ehdotetusta 89,2 mrd eurosta 93,2 mrd euroon. Parlamentti vaatii ilmastotoimiin suuntautuvan rahoituksen nostamista 45 prosenttiin komission ehdottaman 25 prosentin sijaan. Lisäksi 85 prosentissa rahoitettavista ohjelmista tulee huomioida tasa-arvon edistäminen. Muita tärkeitä painopisteitä ovat ihmisoikeuksien, oikeusvaltiokehityksen ja demokratian edistäminen sekä hauraiden valtioiden tukeminen. Maantieteellisesti tuen tulee kohdistua ennen kaikkea Afrikkaan. Parlamentti esittää, että 95 prosenttia rahoitettavista toimista tulisi täyttää ODA-kriteerit. Parlamentin kantana on, että se haluaa vahvistaa ja lisätä rooliaan NDICI-instrumentin hallinnon osalta. Parlamentti ehdottaa delegoitujen säädösten laajentamista (muun muassa parlamentille roolia ohjelmointityössä) ja komitologia-menettelyn lakkauttamista asetuksen osalta.

LIITTEET EU Lines to Take

Asiasanat Agenda 2030 kehitys, kehitysrahoitus, kehitysyhteistyö, rahoituskehykset, Sahel, UAN
Ulkoasiainneuvosto, ulkosuhteet; rahoitus, nuoret

Hoitaa **OKM, UM, VM**

Tiedoksi ALR, EUE, LVM, MMM, OM, PE, PLM, SM, STM, TEM, TPK, VNK, VTV, YM
